



Чурапчыга күн тахсар!

# САҢА ОЛОХ

12+

375

ЧУРАПЧА

1648-2023

Чурапчы улуунун хаһыата

Бэс ыйын 2 күнэ, 2023 сыл, бээтинсэ

№ 21 (11898)

## ҮӨРЭХ-ИИТИИ

Бары оскуолаларга – эскэмэннэриг туттарыы үгэһэ, оҕо сайынны сыһыалаһын тэрийи боһуруостара



стр. 2

## ТҮҮА ХАҤААЙЫСТЫБАТА

Кыстык түмүктэр уонна сорууктар



стр. 4

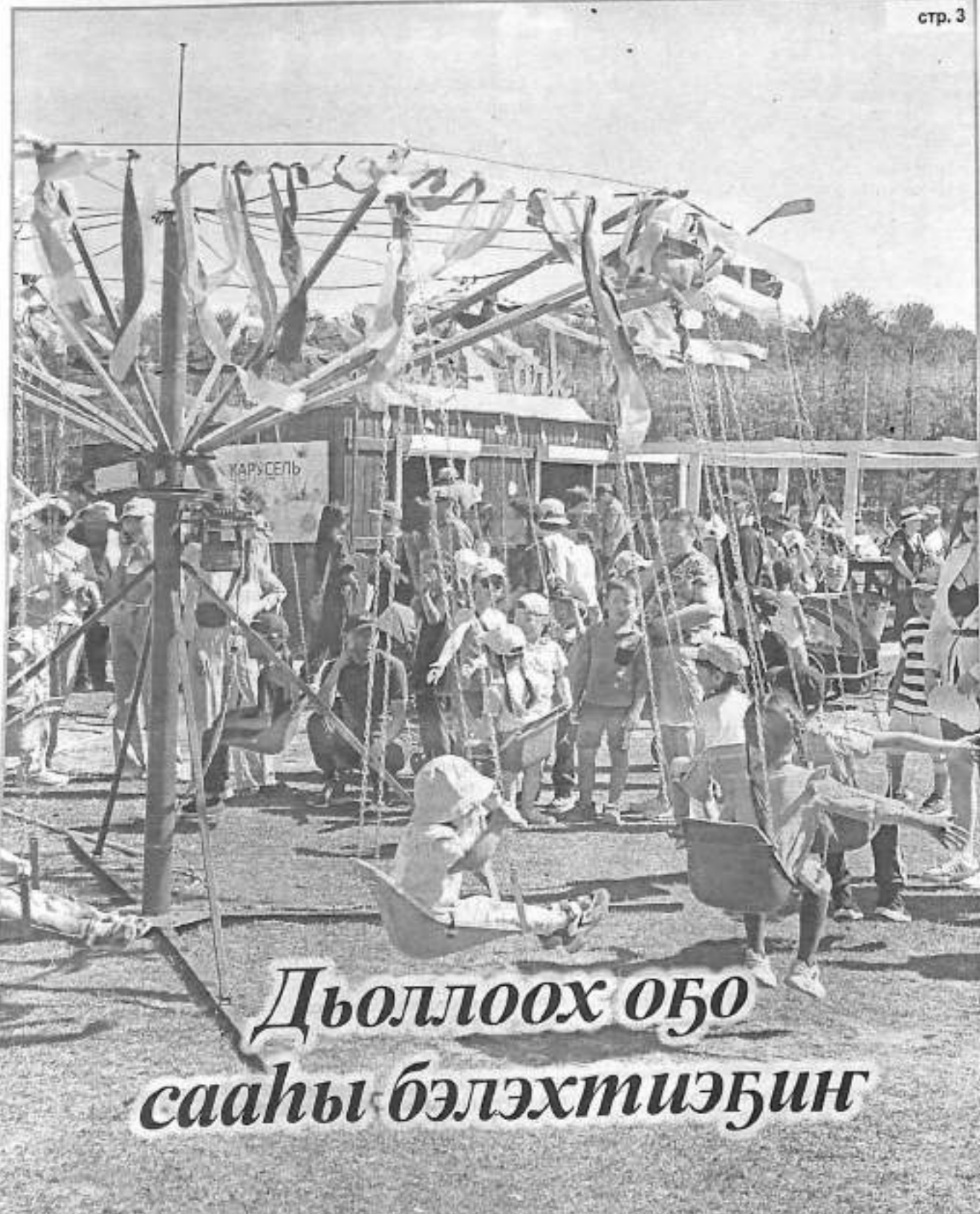
## ҮЛЭ ЧУЛУУЛАРА

Тыраахтар уруулугар – 42 сыл



стр. 5

стр. 3



## Дьоллоох оҕо сааһы бэлэхтиэбин

## ТЭТТИК СОНУННАР

### Ил Дархан Анал этингэ олоххо киирэр: Чурапчы нэһилиэгэр кууруссалары аҕаллылар

Бу күнүргэ Чурапчы нэһилиэгин "Молодежная", "Маарыкчаан", "Куоҕаһы" ТОС олохтоохторутар Дьоккуускайдаагы көтөрү иитэр фабрикаҥтан нэһилиэгиньэҕэ анаан кууруссалары аҕаллылар.

Ас-үөл өттүгүн куттал суох буолуутун хааччыйар иннигэ нэһилиэгиньэҕэ түргэнник ситэр салаанан хааччыйыа дьаһаллара Ил Дархан Айсен Николаев Анал этингитин олоххо киллэрин чэрчитинэн тэриллэр.

Онон быһыл Чурапчы улуунугар кууруссалары, сибиинньэлэри иттиэнэ аһылыктарын – комбикорманы тиздэн ороскуота толору толубулар.

"Түргэнник ситэр салаа улуустар түһөр сааппаларыгар олохуран тиздиллэр. Чурапчы нэһилиэгэр бүгүн уонна сарсын, уопсайа холбоон, 1330 куурусса кэлэрэ быһаанналар. Биир куурусса, кэлэр ороскуотун кытары холбоон – 485 солк. тэтиһэр. Нэһилиэккит 7 ТОС-тарын бэрэссэдэтиһиллэргэ эрдэттэн этилэтиһитим, онно олохуран бэйэлэрэ сайаапканы хомуйулар. Кууруссалар бурдуктарын дьон бэйэлэрэ хааччыллар," - диир Чурапчы нэһилиэгин дьаһалтатын тыа хаһаайыстыбатын салаатын исписэлиһэ Ангелика Свицева кэспир.

### Чурапчыгааҕы колледж Чурапчы нэһилиэгэр муосталары тутан бэлэхтиэҕэ

Чурапчыгааҕы колледж кэлэтиһэ быһыл Чурапчы нэһилиэгэ төрүтгэммитэ 375 сылыгар анаан, икки муостаны тутан бэлэхтиэргэ быһааннабыттар. Бу күнүргэ нэһилиэк кинигэр, Павел Пинигин уулуссатыгар баар аллеяга аһаһа туоруур бастаагы муостаны оноро сылдылар.

Чурапчыгааҕы аграрнай-техническэй колледж дириэктэрэ Василий Гуляев:

«Иккис муостатын күһүн арҕа, «Чурапчы» ТХПК маҕаһынын кинигин Куоҕаһа үрүһү туоруур тына оноруохтут. Бу саҕа саҕалаһан буолбатах, илэрээ сыл Ньидилигэ эмнэ онорон турабыт. Ити курдук, нэһилиэккит тэрлэтэ буоларбыт быһыһынан, бэйэм Чурапчы патриота уонна дьоккутаага буолан туран, бу бэлэҕэ даатаҕа бэлэх онорорго быһаарыммыһыт», - диир этэр.

### Чурапчыга оҕо клещкэ ыстатта

СӨ Роспотребнадзор управлениетын чахчытынан, бу күнүргэ өрөспүүбүлүкэ 30-ча киһи клещкэ ытыртарда.

Клещ ытырдаһына, олорор сиргитинэн поликлиникаҕа эбэтэр травмпункта суһаллык бараргытын умнуман.

Чурапчы нэһилиэгэр манньк биир түтүн бэлэтиһэ. Кинигэ тута суһал кэмэ оноруллубут. Билигин туругунан кыас доруобуйата үчүтэй.

Үөнү чипчыллэрэ манньк тэрлэтэргэ аҕалыаха соҕ:

- Кордиро кэлбит медицинскэй тэрлэтэтиһэр;
- СӨ Чурапчыгааҕы гигиена уонна эпидемиология киһин салааларыгар.

Тыаҕа бараргытыгар анал харыстанар көстүүмнэри эбэтэр бүтэй саҕалаах, сирхтээх таһаһы, кэтэ са-таһы. Клещтэн харыстанарга үргүтэр сирхэстибэлэри – репеллентэри аһаҕас эхитиһэр уонна таһаһытыгар ыстарыт.

## Чурапчыга күн-дьыл туруга

Бэс ыйын 2 күнэ БЭЭТИНСЭ



25° 11°

Бэс ыйын 3 күнэ СУБУОТА



25° 9°

Бэс ыйын 4 күнэ БАСКЫҤАЛАННА



24° 11°

Бэс ыйын 5 күнэ БЭНИДИЗНЬИК



21° 9°

Бэс ыйын 6 күнэ ОПТУОРУНЬУК



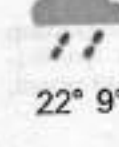
22° 9°

Бэс ыйын 7 күнэ СЭРЭДЭ



23° 11°

Бэс ыйын 8 күнэ ЧЭППИЗ



22° 9°

Анастасия Николаевна, кэспэ-  
ингийн мэргэжилтэн, Үлэгийн  
Хамнаагийнхны үүсгэн байгуу-  
лалтын үндэсний төлөө.

КОНСТАНТИНА АННА ЗАХАРОВА

## Күндү Саха сирин олохтоохторо!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин сэлэтин аатыттан элбэни Оро көмүскээн күнүн ис сүрэхтэтиэн эбэрдэтибиз!

Бу өйрүк, кэрэ быраабынныгы салымны бастагы күнүгэр, оҕолорбут үлүн сынньаланга барыларын саана, саганы арыһы, мүлүргээннээх сырмылар уонна чарыхай өйдөбүлүгэр үөскүүр кэмнэригэр бэлэттэрибит тоҕоостоох.

Саха сирэ элбэх оҕолор дьэ кэргэннэригэр бэлэт. Кыһамныга уонна таптаага оҕолорбутун улаатыннарыы — бу иннигэ таарар. Мин төрөтүтүгэр оҕолорун үтүгүнү олорорго, үлэтигэр, дойдуну таппырга, таппаһыгар эйгэни биэргэ, аһахтан дуоһунарга уһууларын, талааннарын арыһалларын, кинилэр ситиһиһэрбиттэн үөрэллэрин иһи махтанабын.

Билги дойдуга оҕо төрөөһүнүн сэттис көрдөрүүгэстэ, Улук Илтигэ бастагы мээстэ сүлбүбүт.

Судаарыстыба, уопастыба уонна дьэ кэргэн кыһамныга — дьаalloох оҕо саас. Ол инниттэн билги оҕолору уонна уһуулааннары, кулутура уонна успуорт дьыбарыастарын таппабыт. Эби үөрэхтээһин кэлигэрэ үлэтигэр, оҕолор дьыбары уонна өй-билги өттүгүн таһымнара үрдүүгүгэр бары успуобуһа тэригэр, ийэ буолу харыстабылыгар уонна оҕо көмүскэтигэр бырайыактар аһахса киирэлэр. Оҕолорго уонна кинилэр төрөтүтүгэр социальнай өйбүт — оҕону иһэ ылбыт төрөтүтүгэр төлөбүт, 8-тан 17-гэр дьэри саастаах оҕо өйдөбүт төлөбүт улаатар, элбэх оҕолорго кулутура уонна успуорт тэригэлэрин өгөлөрүгэр чөлүстүп оҕолулар.

Саха АССР 100 сылыгар өрөспүүбүлүкэ Ийэ сэлэни бэлэт-бинит. Аастыт сэл устата төрөбүт оҕолорго «Үй оҕолор» дьэ 100 тыһ. сэл, сүмэлээх түс сэлээх хатытаал олохтоомута. Бэйил мин бу хатытаал бэлдэбүн өссө бигэ сыла уһа-тым. 2023 сэл бэс бэйи 1 күнүгэр манньа хатытааһын таһа-нарга 13 837 быһаары ыһылына.

Билгэ хас биһирэ оҕо күндү. Ол эрэри бүгүн ураты бэлэммону Ага дойдуну көмүскэтигэр — байыанай дьаһыга кыттааччылар оҕолорго уурабыт. Кинилэр оҕолорго босхо аһынан хаачылааһы, уһуулаанга сүлбэр тэбэрүгэрбиттэн босхолоһолор. Эби истиилэндийэ төлөһөр, орто аһа уонна үрдүк үөрэх киирэгэр түс сэлээх мээстэ көрүлэр, сэлэтигэ сынньалан уонна чэбдирдигэр тэригэр. Байыастарыт бэлэтигэр — кинилэр оҕолорго уонна дьэ кэргэннэригэр билги кыһа-набыт.

Билги оҕолорбут улааталларын, кинилэр үгүс суол арылларын, үтүө дьон буолалларын көрүү — улахан дьа.

Күндү оҕолор! Эби баҕа санааһыт барыта таарар! Өрөспүүбүлүкэ олохтоохторго чөлүм таарар, элэни уонна бары үтүгүнү баҕарарын. Эби дьыбарыт оҕо аймах саҕатынан өрүүкүн таарар, олтон оҕолор ситиһиһэрбиттэн мээһи үөрүлүгэр!

Айсен НИКОЛАЕВ,  
Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархана.

## УЛУУСКА — БУ КҮННЭРГЭ

# Дьоллоох оҕо сааһы бэлэтигэр

Фоторепортаж



## ИСПИСЭЛИИС ТЫРЫБЫНАТА

# ГТО норматын тутуу салбанар

Аныгы үйүбэ эһи-хааны эрчийини, бэйэ туругун тупсарыны өрө тутар буолбуттара баар суол. Чакчы даһаны, киһи араас ыарыттан көмүскэнэригэр, аһа да, тас да өттүнүн бигэ туруктаах буоларыгар успуорт улахан оруолу оон-нуур. Билги дойдубуттар 13 мөлүйүөнтөн тахса доруобуйаларынан хаачахтаах дьон баар. Ол эрэн олохторугар араас биричиинэн бу испиһэккэ хапсыбыт дьон эмиз эт-хаан өттүнүн күүстээх, тулуурдаах буоларга дьулуһаллар, сорох ардыгар доруобай дьоннообор дьаныардаахтык дьарыктаналлар.

Аастыт ий бүтэһиттэн Чурапчыга «Боотур Уус» стадионга үгэскэ кубулуйбут ГТО нормаларын туттары «Мир.Май.ГТО» бэстибэл чэрчитинэн ыһыл-ла турар. Мам бэйи 29 күнүгэр билги успуорттар бастаһынан доруобуйаларынан хаачахтаах дьон ГТО нормаларын туттар-дылар.

Бу дьаһалга чуолаан бэйил Амма оройуонугар ыһыллаах-таах Өрөспүүбүлүкэ XIV-с адаптивнай успуорт ыспартакыйаадаһыгар кыттаахха успу-пут сүүмэрдэммит хамаандатын кыттааччылары кэллэр. ГТО нормаларын туттары ыспар-такыйаадаһа бэлэмнэнигэ бэрт тоҕоостоох тэрээһин буолар.

Манна волейбол, сүүрүү, дубат, теннис, гольф көрүннэригэр күрэхтэһэччилэр киирдилэр.

Бэйил саас Чурапчытааһы су-даарыстыбаннай физическэй кул-туура уонна успуорт үнүстүүтү-гэр аһа куурус ыһыллан, онно успуорт эрэ буолбакка, бүтүн өрөспүүбүлүкэбиттэн оҕолор физическэй кулутуурада учуу-

талара, тирэһиһэр, Чурапчы-тааһы оҕо успуордун оҕолорун инструктордара үөрэнн, дору-буйаларынан хаачахтаах дьон ГТО нормаларын тутарга көгүл ылбытара.

Маны таһынан Чурапчытаа-һы оҕо успуордун оҕолорун иһинэн ГТО нормаларын тутуу кини аһыллабыта биһир сүүн ситиһиннэн буолар. Мантан иһинэ саһааһа баар буоллаһына, успу-пут олохтоохторо, чуолаан оҕо-ла оҕолор, бүтүн сэл устата бу нормалары туттарыаһарын сөп. Оҕолор оҕолор сэлэтигэр көрдөрүүлэрин тупсаран кыһыл, үрүт көмүскэ, боруонсага үлэһи-эллэригэр бу киһи тирэх буолуо-да.

Доруобуйаларынан хаачах-таах дьон, билэни турар, бары

көрүгэ киирсибэттэр, сааста-рыттан, доруобуйаларын туру-гуттан тутулуктаах. Сүүрүннэн сүүрүү, аһыһыны, сэл мтыта, тардыһы көрүннэригэр бэйэлэ-рин холоноллор.

Бу сэл от бэйи саҕатыгар буолуохтаах XIV-с адаптивнай успуорт көрүгэрэгэр ыспар-такыйаадаһа билги успуорт ха-маандата эмиз кыттыһы ыһа-да. Бэлэтигэр эгэххэ, чурапчылар бу тэрээһингэ бэрт ситиһиһэхтик кыттаһаллар. Холобур, быһырын хамаанданан бастагы мээстэни ыһан, кыһыны көтөллөнөн кэл-биттэр. Онон бэйилгы ыспар-такыйаадаһа адаптивнай успуорка успуорт сүүмэрдэммит хамаан-даһыгар үрдүк ситиһиһэри, саһа кыһыһылар, өрөгөй үөрүүтүн баҕарыаһын!

Наталья СИБИРЯКОВА.





Бука барыгытыгар тууҕун до-  
руобуйаны, дьиз кэргэннигинэр  
бигэ туруктаах олоху баҕарабыт.

Кэсэттэ  
ЛНДМНЦА ГОРОХОВА.

УЛЭ ЧУЛУУЛАРА



# Тыраахтар уруулугар – 42 снл

Тырахтарыыс идэтэ – оробуочай идэлэртэн биір сүрүннэрэ буолар. Тыа сиригэр тырахтарыыстар өгөлөрө улахан. Кинилэр тымнылыны-куйааһы аахсыбакка, мас-от тийинитигтэн сабалаан, улахан тутуулары быһаараллар.

Бу улахан тнмир көлөбө үлэ-тир үлэтигтэр күннэрэ хайдах ааһарын билээри-көрөөрү, тутуу ытыыла турар сиригэр тийэн, Чурапчы улуунун биір тарбахха багтанар суоппарын, погрузчик Иван Николаевич Пономаревы кытта кэпсэттибит. Кини Арас-сыһа суол-тутуу эйгэтин тэрил-тэлэрин үлэтигтэрингэр ытыылар «Бастың фронтальной погрузчик машина» чөмүһүнээт бастакы түһүмэтин кыайылыаа уонна бийиги хаһыалыт эрдээкөлбөтэ тэриһит «Улэ – дьол» хаартыска-нан күрэх кыайылыаа буолар.

Утүө күнүгүн, Иван Николаевич! Кэпсэтиһи-тин суургу боппуруостарын сабалааха. Билигин эйиги балыһа иккис уочаратын ту-тууга үлэтин сыдыабыт. Ман-на тух үлэни толоробут уонна ханнык тизинииксэри тут-табыт?

«Лонкинг» погрузчик тыраахтары ытабын. Сүрүннөн тутуу араас матырыйалларын тизибин, таһабын. Соторута-быта снэмэни, кумады, тнмир снэккэни көтөхтөрөн адалбытым. Тутууга «Камиз», улахан полупри-цеп массыыналар бааллар. Олор таһаастарын сорогун кыраа-наах массыыналар көһөрбүн. Бүгүнгү күн бастакы аһаарыгар былаан оҥордубут.

Хас кини, биригээтэ үлэтиир?

Манна 4-5 биригээтэ үлэтиир. 15-чөкэ олохтоох уолат-тар уонна кэтин биригээдэлэр ба-аллар.

Мин Дьокускайга баар «Илин» дтэн чааһынай тэрилтээ үлэтибин. Бу тэриитэ балыһа иккис уочаратын тутууга иккис сезонун үлэтиир. Улэ этэнтэ бы-лаанынан бардабына, сэттиннэтэ түмүктэнэ, балыһа аалай лизэ-тэтин кырыһы снэрэ-туома ытыылыаа. Чурапчы улууну-гар сана балыһа үлэбэ киирэрэ – үөрүүлээк түгэн. Олохтоох-тор долгуһа күүтэбит. Саастаах дьон кыраабас, салгына суох по-ликленикаа доруобууабытын көрдөрүнн, тус-туһууан сирдэр-

гэ анаалыс туттаран кыһалжа-лары көрүстүбүт. Эбигитин балыһаа уһун уочарат буола-чы. Сотору барыта биір сиргэ түмүлүннээбин, кини эмтэнэри-гэр-көрдөрүннэригэр толору усу-лубуһа тэриһилээ, өнтөн олус үөрэбин.

Сезонунан буолбакка, олохтоох үлэтиэххин дуо?

Бу эбийиэги тутууга би-ригээдэбит тохтоло суох кыһы-нары үлэтиэтэ. Төлөпүнүнэн эрийэн итинни-маннык ма-тырыйаал наада дттигэр да, тымнылыны тымны дтбэккэ, таһаарда 3-4 чаас үлэтиэхтибит. Тизинииксэ – 50 мыраадыһа ту-луйбат. Ону хайааһытыт, үлэ хаалбат буоллаа, абыах чаас үл-этиригитигэр тийибит.

Тыа хаһааһытыбатын эйгэтигэр үлэтиигит дуо?

Эрдэ мас кэриһигэр, от-мас тизинигэр, пром-кэбинээккэ үлэтиэтиим. Маны сэгэ суол оҥорууттар ысыһан үлэтин сыдыабытым. Ол кур-дук, Урэх-Күөрэ, Мындааһаһы, Сылаа уонна Чурапчы иһинээди суоллары өрөмүөннээһингэ кы-лааптын килтэриһитим. Суол эйгэтэ интэриһинэй. Ол эрэ-ри, билигин тутууга үлэтирибин сөбүлээтим. Улэ түмүгүнэн, сана эбийиэк дтэндэһин, кнэркэһин таһарын көрөн кини астылар.

Иван Николаевич, тырах-тарыыс идэтигэр ханна үөрөм-никэһинэй?

Одлууннаагы ОПТУ-га үөрэнн, тырахтарыыс идэтин баһылаабытым. Онтон аармы-һаа баран сулууспалаан кэлэн, дойдубар Кытаанкаа тырах-тарыыһынан үлэбэ киириһитим. Чөмүһүн тырахтарыыс Иван Иннокентьевич Коркинка биір снл курдук куруусчугаабытым. Кинигтэн суоптар кнстэлэтигэр-гэр, саппылыларыгар үөрэнн, күн бүтүнүгэр дтэри тырахтарыы-стыы сыдыабын. Бу идэбинэн үл-этиэтиим уопсайа 42 снл буолла.

Өр кэмтэ үтүө суобастаах-тык үлэтиэн, ааттаах-суолтаах тырахтарыыс буолабын. Сана үлэбэ киирибит дэр үлэтигэр-

гэ наставыныыаһытырым да буолуо?

Чурапчыга автоокуола үлэ-тир эрдэбинэ, балырыһына дтэри, тыраахтарга, бульдээр-га, погрузчикка үөрэнэр дтэтигэ сүбэ-ама биэрэрин. Практи-ка быһытынан снл айы дэр уолаттар үөрэнэччилэр. Үөрэ-пит оҥорбуттан билигин со-рохтор бырамысыланнаска үлэтиилэр. Быһыт биір уопта тыраахтардаах таһсан, суоптар дастабырыаннаһыт ылары-гар тырааныспары ытыыга көрдөрөн, ыһан-кэрдэн биэрби-тим.

Сэрйэтэххэ, дтэ кэ-рэгиттэн, чутас аймахтар-гытын эи эрэ тизинииксэбэ сыстабыс буолбатаһын буолуо...

Кытааннах ндтигиттэн төрүттээһин. Биригэ төрөбүт 14-түт – 9 уол, 5 кыыс. Уолаттар бары тизинииксэбэ сыстаба-һыт, аһаарбыт тырахтарыыстар, аһаарбыт суоппардар. Улахан убайым чөмүһүн суоптар, Сел-хозтизинииксэбэ үлэтибитэ, би-лигин ыраах айан суоппардарын түмсүүлэрин бэрэссэдэтэлэ бу-олар. Маны тнэ биригэ төрөбүт эдийиым Едокня Ноева – Одлу-ууннаагы ОПТУ-ну бүтэрэн, суоппардаабыта. Кини ыраах айан суоппардарын слетугар кы-та сыдыабыта.

Аһабыт сут-кураан сыла-рга оҥо сааһа аастыта. Санан көрдөххө, оччолорго оскуолага үчүгэйдик үөрэмэт буоллахтара. Иһнэ тынан кыра оҥо эрдэти-тэн үлэтиэн, оробуочай идэтири барытын кэригэ кыайара-салы-ра. Аһабыт – сүөһү көрөөчү, со-пхуос хаһыаара, уус, иһиниыт, булчут бэрэ. Бийиги, элбэх оҥо куһууан-булдууан, куобах этинэн аһаан улаатыһыт. Оччолор-го, билигин курдук буолбаһа, бул-ас көгүд, куобах дтэти. Сүөһүлээх-сылгылаах буолан, бэйэбитин көрүнэр маллар эти-бит.

Билигин үлэтин сыдыар «Лонкинг» погрузчик тыраах-тарыыт туһууан билиһиннэр эр.

Беларус, ДТ-75, Т-150 ты-раахтардарга иккитин кнһи оло-руон сөп. Оттон Кытай тнмир көлөлөрө үкүгэр биір мнстэ-лээхтэр. «Лонкинг» иһигэр эмнэ ытааччы эрэ олорор. Бу көлө үрдүк, онон кнэ снри көрөбүн, көһиһа 5 туоннаа дтэри ыһа-аһынаах таһаары көтөбөр кыах-таах.

Кытай уонна дойдубуттар оҥоруллубут тизинииксэри ытар эбиккин. Ханнык тн-мир көлө ордук курдугуй?

Сэбэскэй соһуус тыраахтар-дарыгар эмнэ үлэтиэн кэлэбим дин. Аан бастаан Беларус тыраах-тарга үлэтиэтиим. Бу тнмир көлө оту-маһы таһарга, от охсорго олус үчүгэй. Кэтэх, бааһынай хаһааһы-стыбалаахтар бары кэригэ туһа-налар. Чурапчы кинигэр көһөн баран, МТС-ка үлэтиэтиим. Манна сир оҥорууттар Т-150 ту-сениһа тыраахтарга олорбутум. Бааһынаа үлэтиргэ табыгаста-ах көлө. Маны тнэ ДТ-75 ты-раахтары салаһа сылдыабытым. Кннни погрузчик тыраахтарга үлэтиэтиим. Үлэтиргэ чөлүккэ, кнһи хайдах баһарар салаһарын толорор, адгезията үчүгэй. Үл-этиэбит бары тизинииксэрибин сирбөппин. Кытайга оҥоруллубут көлөлөр бэйэбит дойдубуттар оҥоруллубуттардааһар ордук кур-дуктар: үлэтир кыахтара үрдүк, таһа-ууһа кыра, маневреннай-дар.

Өрөмүөн боппуруоһугар киириэххэ, салчаастары, дтэ-элэри булууга, атылаһыыга ыарахаттары көрсөөчүгүн дуо?

Билигин үлэбэ салчаас, көлүөһэ, мотуор дтэтидик аты-лаһар. Ыксаатааха, интэриниет көмөтүгүн талыт салчааскын Владивостоктан эбэтэр Кытайтан да сакаастааха сөп. Ндтигиттэн булан-тыһан адалаллар. Ол иһин тырааныспар алдыһабына, түр-гэниик оҥорорго, өрөмүөнүүргэ кыахтар бааллар. Тутуу ытыыла турар территориялар сиргэ сы-тар тнмирдэргэ, снэккэлэргэ ты-рааныспар көлүөһтэ чаастаык алдыанааччы.

Кытай тыраахтарыырын көрүү-истин хайдаһый?

Алдыһабына-көһөн-нэбинэ, үлэтигэр көмөлөөн

өрөмүөнүүбүт. Тэрилтэбит кэ-миттэн-кэмигэр техобслуживание онорор. Оҥууохтаан, ыраастаан биэрэлэр, салтын филтдрарын, арыһтын уларыталлар. Үчүгэй-дик көрөккэ сырыттааха, Кытай тыраахтардара 10-ча снл холку-тук сулууспалылар.

Уруксу снллары кытта тэпсээтэххэ, билигин тоһо авто-матизированнай буолулар?

Олох сайдарын тухары тиз-инииксэ эмнэ сайдар буолаа. Үлэтиргэ-олорорго тизинииксэ кылаһа тупсан иһэр. Массыына-лар тыастара кычаан иһэр, ты-раахтардарга кондиционер этин баар буолулар. Ол иһин ку-йааска ытааччы эрдээдэмэт, он-тон кыһытны кэмтэ сылааһынан үрэр олохтоох буолан тоһомот.

Интэринииксэ суоппара суох бэйтэ хаамар тыраахтардары ай-быттарын көрбүтүм. Көмүүтэр сайдан, тэйичигиттэн, дтэтигэн олорон, тизинииксэни салаһар үлэ кэлэн эрэр быһылаах. Мин санаабар, кнһи бэйтэ инитигин үлэтиргэ, массыынаы ытара үчүгэй.

Механизатор, тырах-тарыыс буолуон баһарар дэр дтэтигэ туту этэи этэй?

Мин көлүөнэ эр дьон бары кэригэ – чутас, ыраах айан суоппардара буолабыт. Билигин үтүс кнһи үрдүк үөрэхтээх буола-сатыр, уолаттар улахан тизки-ныккэ сыстыбаттар. Ол эрэри, бырамысыланнаска элбэх ычат үлэтирин вахтаа биір сезон үл-этин тийэ сыдыан сэрпин көр-бүтүм.

Ис дууһабытыттан сөбүлүүр идэтигин талыт. Ханнык баһарар үлэ үчүгэй. Билигин ычат үлэ суох диирин элбэхтик иһиттим. Мнэкэ сорох дьон элэрдэр мнст-тэлэрин ыһан олоробун дтэ-чиилэр. Төрүт оннук буолбатах. Баһалаах кнһи ханна баһарар үлэ булар. Бырамысыланнаска үлэ мнстэтэ баар, үлэтиэххэ сөп. Кы-лаабыһаа, тырахтарыыс, суоп-пар идэтигэр үөрөннөххэ наада.

Иван Николаевич, сэр-гэх, интэриһинэй кэпсэтин иһин махтанабын. Үлэтигигэр снгиһиниһэри баһарабын.

Марфа ПЕТРОВА.



УСТУОРУЙА ЧАХЧЫЛАРА

# Кытаанахха бойобуой самолет сууллубута

1943 снл өнгүрүк куйаас сайынтыг күнүгэр мин абабабынаан Павел Данилович Поповтуун Арыылаах бөһүөлэгэр быйыргы ородобуой дьиз күлүгэр туран от охсор массыына хотуурун чочу тааһынан сытылыырбыт. Ол үлэбит туһунан 1943с. алтынны 8 күнүгэр “Социализм суола” (билингитэ “Сана олох”) хаһыакка бэчээттэммитэ.

Оччолорго Сэбискэй Соһууска көмөҥө бизрэр Америка 8 тыһылыччаттан тахса байыаннай самолеттара Америкаттан күнүгэр — түүнүгэр билингити нэһилиэкпит үрдүгүн иһиргирдээхтик көтөн ааһаллара. Арай биһир күн алааспыт иһин өттүттэн соһоток самолет көтөн кэлбитин көрөн: “Бу үлүгэр! Бу үлүгэр!”, — дии — дии, абабам оһонньор дьизигэр сүүрэн ньүкүрүйбүтэ. Онтон мин олус улахан кыһыл сулуустаах самолет хайдах көтөн ааһарын сэргин көрөн, онуулар туран хаалбытым. Аны иккис самолет балай да үрдүгүнэн бастаах самолету батыһа, эмиз көтөн ааспыт. Үһөһэн-аллаараан көлпүт самолеттар ааһан уу-чуумпу буолбутун кинигиттэн, абабам дьизигэр тахсан: “Аны самолеттарбыт дьизигиттэр эрз кинигилэрэ хаалла”, — диин сөбүлээбэтэрин билгэрэ, ботугуруу — ботугуруу үлэбитин салбаабытынан барбыппыт.

Ити күн этэнгэ ааһан сарсыныгар үлэбитин түмүктэбиппит. Аны өйүүнү күнүгэр эмиз самолет туһунан улахан сонун, күн айдан тарбана оуста. Тый Өлбүт диин сиргэ самолет сууллубут, онно билингити бөһүөлүктэн 20-ч оустаах дьону сарсын баар онгорго диин сөбүлээбэтэ дьаһал кэлбит. Барыта 40-ча оҕус наада буолбут. Олохтоох дьаһалта суһал

сорулабынан Николай Попов, Роман Андросов диин оһонньоттор сирдигиттэх уолаттары самолету соһорго анаабытара. Олор иһэрэнгэр мин эмиз баарым. Самолеттаах сирбит билингиттэн көтөн ордук, онон бэрт уһунуук аһаанан, омурбан сабана тийдигит. Кытаанахтан дьон эрдэ кэлэн самолету көрө-истэ сылдьаллара. Билингиттэн уонча модьу оустары талан, лүөчүктэр хамаандаларынан быллалан — туһахтаан, барыта 20-тэн тахса оҕуһунан байыаннай самолету дулҕалаах маартан кураанах кырдалта састорон таһаарбыппыт. Летчик нууччаларбыт туту эрз көпсөтүһэллэр да, мин өйдөөбөт, аахайбат этим. Арай сирдигит Николай Филиппович оһонньор бэрт адыһах тылын көпсөтүһэн баран: “Оҕолоор, маана үһөһтэн самолетунан сылдьан саахаламмыт самолетка туту эрз түһэрбиттэр, онно арыгылаах үһү. Ону көрдүүр буоллубут”, — диитэ.

Билингити летчиктарынан бары сэллэн хааман көрдөөбүтүт да, туту да булбаттаахпыт. Бука, үнүрүүн самолету батыһа көлпүт таһаарыһа, эбэтэр ол кинигиттэн анал самолет кэлэн өрт уотун буруотун быһыһан аһылык этин түһэрбитин (таарыччы билингити арыгынан мээһэлээн) көрдөтө сатаахтара буолуо.

Ити курдук, Тый Өлбүт хонногор

олууту-сүтүтү, сирдигитэ суох кый үрдүктэн саахалаанан түспүт самолеттук мээһэлэтигэр өрөмүөнүнэн, сотору кининэн көлпүт сураһын истигиттэ. Билингити истиг көмөбүтүнэн этэнгэ буолбут истребитель самолеттук Ардаа фронтта тийэн кыр өстөөбү күнүгүн көрсөн Улуу Кыһымын уһансыбыт буолуохтаах.

Оччолорго мин ыраах тыһыта да олорон, саахалаанан түспүт истребитель токуруйбут пропеллерин салбааһын эт иһинбинэн тутан — хаһан көрөн, самолету бэйэтин былаан — туһахтаан оҕуһунан састорон, дьингээх сэрин толосонугар буолбут түгэи курдук өйдүүбүн, төрүт умнуубутун.

Мин 1952 сылтан Дьокускайга олохсуйбутум. Сыл аайы дөйдүбэр Арыылаахха аһаанан иһэн, ол быданнаагыта ким эрз Килэски бөһүөлүгэр адалбыт пропеллер салбааһын аһаан-миннэн көрөн ааһарым, күртэттэрбэр, аргыстарбар кэксирим.

Улуу сэрин биһир биллэр-көстөр өйдөбүннүгэ буолуохтаах дораль пропеллер сэнээрлибэккэ, кининэн да харалыбакка өр сыллар усталарыгар атаахпыт аһыгар сылдьан сүппүтэ хомолтолоох. Кэлин сураһан билбитим ол омуктуу суруктаах-бигиктээх тэрнэ металлаломна туттарылыбыта буолуо диин сэрэйэлтэр эрз, өйдөбүннүк хаалбатах. Түмүккэ ити саахаламмыт самолетка сылдьыспыт дьон баар буолуоххытына, ол хайдах этэй дьон олохтоох хаһыалытыгар суруйан, олох сорох түгүнүгэр “Ким да умнубат, туох да умнулубат” — диин хэргэ тылы дьингээхтик тутуһуо этибит.

## Бу ыстатыйаба хоруй

Бу күнүгэр социальнай ситим нөһүө “Кытаанахха бойобуой самолет сууллубута” диин Чурапчы Арыылаахтан төрүттээх киһи (хомойуох иһин, ааһын суруйбатах. Абабата Павел Данилович Попов диин эбит) Ада дөйдү сэринтэн кинигэр Кытаанахха Тый Өлбүт диин сиргэ бойобуой самолет сууллубутун, ону оҕуһунан соһуута баран көмөлөспүтүн туһунан ахтыбыт. Уонча түмүгэр: “Ол түгүнгэ сылдьыбыт дьон баарыт буолаарай, эбит ол туһунан туох эмэ кэпсирдээх буоллааххытына, олохтоох хаһыакка сырдаттын”, — диин көрдөспүт.

Онуоха оччотоогу түгэни мин аһам, тыһыл, үлэ бөтэрээнэ, билингити 94 сааһыгар сылдьар Арыылаах нэһилиэгин ытык кырдыаһына Николай Титович Захаров өйдүүрүн, эмиз оустаах баран самолету соһуута кыттыбытын туһунан маанык кэпсээтэ: “Мин оччолорго 14-15 саастаабым. Сэрин сааламмыта 3-с сыла этэ. Кытаанахха Тый Өлбүт диин сиргэ самолет сууллубутун, онон ону соһуута оустаах дьону ытыгар туһунан дьаһал кэлтэ. Колхуостартан 20-ч оҕуска бурбалды куттэрдэн, өтүүдүнэн барбыппыт. Тийинибитигэр утары аһамааһыах нуучча уола сирдигит быһыһынан аһынан көрсө кэлбитэ. Аһа баран иһэн, билингэ аһамааһынан тийинчи соһус турар ампаар истигиттэн кыһаан сылдьан көрдөрбүтэ. Ону көрөн сөхтүлүпүн өйдүүбүн. буулдатыа истигиттэн курдат аһан, нөһүө истигиттэ тийин хатаммыт этэ.

Салгы аһаанан, Таңда үрэх кырааһас үрүйэлтигэр тийибиппит. Чугаһынааһы тийтэр төбөлөрө тостон сыталлара. Тийинибитигэр үс нуучча киһитэ кэтэһэн ололлоро. Онно дулҕалаах бааһы сиргэ самолет умса соһус хоруйан турара. Пропеллера өһүлүбүт этэ. Ону икки кыһыгар уһаты мас баһан, оустарбытынан састорон, балараа бэрэстэ тийинчи турар сайылыкка илдибиппит. Самолет сүүрүгүгэр аһаан, сайылык кырдалын көнүгөрөн, аһаа-дьялаа, сымнаһас сирдигэр кырдыһын кырыс сир аһалан кутлуһуһут, төнүргэстэри түөрбүтүт. Аны самолеттара сууларын сабана, тумус тыһа үрүсээхтээх малларын бырахпыттар эбит, ону көрдөөн, тараахтаан хаампыттыт да, булбатахпыт. Онуоха көмөлөһөн баран, дөйдүбүтүгэр төнүбүтүт. Адыһах хонно, көлпүт сураһарын истигиттэ.

Ол самолет туһунан биһир дөйдүлээбим, үлээн-нээбим, биологическай наука ханьыдаата, нэһилиэкпит устуруйатын үөртээччи Семен Романович Попов — Сиддэрэй Сэмэн бу адыһах сыллааһыта ыччаттарга, оҕолорго кэксээбитэ.

Анна ЗАХАРОВА.

САНААБЫН ЭТЭБИН

## Уруккуну умнумуохха

Өрөспүүбүлүкэбэ физкултуурунай хамааһын 100 сыла туолбутунан, Чурапчы улууһугар бастаахы успуорду көбүлээччи А.К. Софронов, улуу тириэһэр Д.П. Коркин төрөөбүтүгэрэ 95 сылынан сибээстээн, улууска ыспартыбынай күрэхтэһиилэр ытылыныһалар, ытылылаахтара да турдаа. Успуорт, физкултура сайдыгыгар улахан үлэ күүтэр. Онон сибээстээн, урукку өттүгэр оройуон чигин көмүскээбит, умнууга хаалбыт сорох ыспарсымыаннары булуталаан, ааттарын ааттаталаан туран, улуус успуордун историятыгар килтэриэххэ баар этэ.

Чэ, волейболу ыһаахха. Ааспыт үйэ 50-с сылларыгар ыччат волейболу олус сөбүлээн туран оонньуулар. Оччолорго билингити диики волейболу — “мээчик” диилэрэ. “Мээчиктибит”, “мээчиктин бардыбыт” этин диин. Көр, оннооҕор Салаатта билингити сайылыктыгар Хонхоҕо 1953 сылтан волейболуур быһааһа баар. Оччолорго убайбыт В.Д. Макаров куоракка 2-с №-дээх оҕулааһа үөһэн сылдьан, волейбол сибээһин, мээчиктин аһааһыттан, сайылыкка убайдарбыт түүн хойука диири оонньуур буолаллара. Мин ол күнүгэрэ уоммуттан тахсан эрэр этим да, тэһигэ оонньохор этим.

1956 с. Салаат 7 кылаастаах оҕулаатын бүтэрэн, Чурапчы орто оҕулаатыгар 1956-1959 сс. үөрэнэр кэмэр оҕулаа быһааһааһыгар күһүн, саас волейбол оонньоһун бөҕө буолара. Онно МТС инженерэ, нуучча киһитэ Б.Польнин уһулуччу үчүгэйдик оонньуура, улахан да бэрэ. Биһир эмэ уол булбаттааһына, мээчиктэн быһарыгар түгүнэри охсон түһэрэрэ. Оччолорго 1956-1960 сс. оройуонта үс үчүгэй хамаанда

баара — Чурапчы орто оҕулаата, Хатылы, Эрилик хамаандалара этитэр. Оҕулаа хамаандатыгар армияттан кэлэн үөһэн сылдьар Степан Куприянов дэтигэр ыспарсымыан этэ, волейболга олох үчүгэйдик оонньуура. Бээ, мин онно кинигэ туруораччы этим. Хатылыларга убайбыт Сиддэр Попов, икки Костя Чирягиннаровтар, Савва Сидоров, Спартак Константинов олох үчүгэйдик оонньуулар.

Чурапчы орто оҕулаатыгар П.Е. Бархсанов физругунан кэлэ-эһиттэн оҕулааһа успуорт араас көрүгэ күүсэ сайдыта. 1959 с. салын өрөспүүбүлүкэбэ үөһэнээччилэр ыспартакылаадаларыгар волейболга, баскетболга уо.д.а. көрүнүгэрэ күрэхтэһэн билингити, волейболтотар, 3-с миһэтэ буолбуттук. Ити арааһа, оройуон историятыгар оҕолорго бастаахы өрөспүүбүлүкэбэ миһэтэһини буолуо. Хамаандааҕа Васил Ефремов, Дима Ноев, Егор Макаров баарбыт, уоннааһыларбын, биһирэм ыраатан, умнан кэбисиппин. Оччолорго өрөспүүбүлүкэбэ оройуонтан бастыһар ыраахаттарлаах быһыһааһа, судуулар

наар куораттарга ылааһыларга харааһа быраһылар. Билингити ити кыа-ыһыбыт умнууга хаалар бааһаах, ким даһаны волейболтотар аһааннарыгар килтэрбэттэр.

Ити эрз буолбатах. Ол күнүгэр оройуон чигин көмүскээбит бөксөрдэрэ эмиз аһааһааһа. 1960 с. Өрөспүүбүлүкэбэ ыспартакылаадаа толору хамаанданы кинигэ, күрэхтэһэн

тахсыбытытын оччотоогу оройуон сүүмэрдэммит хамаандатын хаартыскаларыгар баарбыт үрдүүн. Мин бэйэм оройуон сүүмэрдэммит хамаандатыгар 1958-1960 сс. баар этим, онтон армияба барбытым. Ити эрз буолуо дуо, аһын да успуорт көрүнүгүгэр урукку ыспарсымыаннары умнуу баар бөҕө буоллаа. Ханьыһын да иһин, кинигэр оройуон чигин көмүскээн, көлөһүмүтүн

СУРУТУУ — 2023

## “Үтүө санаа маһа” аахсыһа кыттыһын

Улуустук хаһыатыгар 2023 снл иккис аһаарыгар эрхээһин уонна почта нөһүө сурутуу ытыалла турар. Ыам айын 5 күнүгэр 15 күнүгэр диири чэппэтигэр сурутуу ытыаллаа. Бу күнүгэ «Сана олох» хаһыан-ытын сыла аһаарыгар 508 солкуобай 26 харьыта сурутуоххутун сөн.

Ону тэнэ, бу күнүгэрэ Араасыйаһааһа «Үтүө санаа маһа» диин сурутуу аахсыһа буолла турар. Бу түгэн үтүө дьылааһа, аһааһа аахсыһааһа кыттар кыһы бэрэр. Почта бары отделениеларыгар ким баарыгар аһааһыгар, тыа сирин билингиттэһитигэр, биһирдигэр дьонго улуустук хаһыатын сурутан бэлэж үтүөһөн сөн. Улуустук күнүгэрэ сонуннарын, араас иһэрэһинэй маһыһааһалары аһан олоху кытта тэнэ хардылаһа.

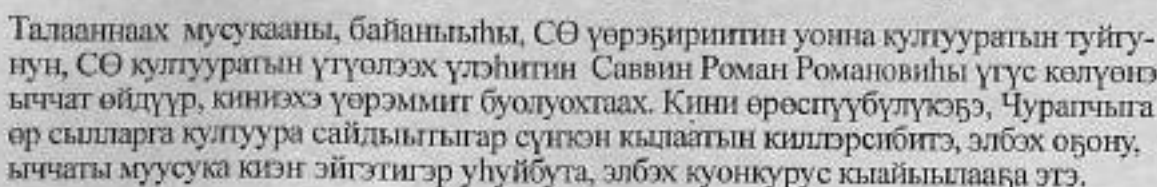
Людмила ГОРХОВА.

тохтохтут дии.

Билингити оччолорго волейболлааһыт, бөксөһаһыт оҕолорбуттан биһир эмэ киһи баара дуу. Онон оччотоогу ыспарсымыаннары үөрдэ-көтүтэ, улуус успуордун сайдыһын историятыгар килтэрэн кэбисхэххэ баара диин этэбин.

Мин бэйэм волейболга 68 сааспар диири оонньоон, улуус бөтэрэһингэр 2002 сылтан ыспартакылаадаларыгар Чурапчы нэһилиэгиттэн хамаанда тэһинэн, хаста да чөмпүйүгүнээн турарбыт. Чурапчылар, бу үбүлүгүдээх сыла бары күүһү холбоон, эмиз Кирикович сабанааһы курдук өрөспүүбүлүкэбэ успуорка, үлэһиттэн күнүгэр сылдьааһа диин эрэнэбин.

Егор Семенович МАКАРОВ, успуорт бөтэрэһингэ.



Оскулада үнүү крһәт-  
рингэр вальстары, танголары,  
фокстроттары солбуһа сылдан  
оонһууллара. Роман ахсыс кы-  
лаас кинигтэн Дьокуускайдаары  
педучилище мусукальнай от-

делениетүгәр үөрэнэ киирбитэ. Быраатынан Славальын 1969 с. Дирин орто оскуолатын тэннэ бүтэрбиттэрэ. Кини оскуолаҕа үөрөнөр сыйларыттан уус-уран самодеятельность тэнсэрдэрингэр ырыалыттарга ырымаларын докүмүөттүүр буолан барбыта.

Чурапчы орто оскулатыгар муусука учууталынан, оройуоннаагы култуура дьэстингэр байаныһынан үлэстэбигэ. Кини байанын докумуолунан Чурапчы бастыҥ ырыаһыттар, Саха эстрадаҥы сулустара – “Чурапчы күүрэгэй” Аграфена Кузьмина, Ольга Протополова-Кочкина, Татьяна Хомподорова-Сергучева, Екатерина Тытыгылаева-Егорова, улуус чулуу ырыаһыттар Феврония Фидимонова, Елена Иванова, Егор Кампеев, Николай Протодьяконов, Николай Саввин, Мария Новгородова, Мария Урванцева, Василий Кузьмин, мелодистка Матрена Васильева, Варвара Кузьмина уолд. ылдан-тыһан

ааслыгтара. Элбэх ансаамбл-  
лары, хорлары үрдүх талымна  
догууһолуура. Спенаба табыс-  
табыла, көрөөчүнү бэйэтигэр  
тута абыллыра. Бэйэтигэр бар-  
сар гына, дып курдук, тагына,  
араас варнаащлары киһлэрэн,  
тарбахтарын имигэс-имигэстик  
байаан тымэхтэрингэр сүүрдэн,  
хамсаанан-имсээн умсугутуула-  
хтык оониссон, ырыаһыгтарын  
көбүдээн, бүүс-бүтүнүү муу-  
сука эйгэтигэр киһлэрэн сэргэ-  
хик догууһолуура. Нуоталары  
куоласка арааран, сурук суурайар  
курдук түргэник дорбооннору  
дүүрэллэ тутара уонна тутта олох  
иппибэкээ, ол сууһубутун тыһа-  
тара. Ол – бэйэтэ туһунан та-  
лаан этэ. Ошон киһи ити талаанын  
оннообор Арассыйага үтүөлээх  
артыскаста Маргарита Суворова  
уонна киһини догууһолуу сэл-  
дьар муусукаһынара соҕон-махта-  
һан, собууру илдьэ бараары ха-  
айан турардаахтар. Роман Рома-  
нович муусукаба, ырыаба ыл-

сыстар эрэ, адгас тийгээр тийгэ  
кичэллэхтик үлгөрээр. Хан-  
нык да сиргэ бардагына, хайаан  
да үлгэрбит сирдэрингэр үрдүк  
көрдөрүүнү ситгээр.

1995 с. Чурагчы орто оскулатын баазатыгар "Күөрөгэй" вокальной ансамбылы тэрийэн обрешцовай ааты ылары ситиспит. Бүөс сыл иһинэр "Водолазкалар уолаттар" уонна "Сэлэстэтэх кыргызтар" Таатта, Амма, Мэнэ Ханалас улуустарынан, Дьокуускай куоратынан гастроллабытара. Бу бөлөхтөр иккинн 1995 с. "Музыкальные калепи" кункуруска лауреатынан буолбутара. "Чурагчы эдэр сулустара", "Алаас сибээкилэрэ", "Ырыаһыт таһмахтар" кункурустарга ситиһинэрэхтик кыттан, "Бастык ансамбыл" ааты сүкпүттэрэ. 1996 с. "Азия оболоро" нуруоттар икки ардыларынаабы форумна, 1997 с. "Түһүлгэ" өрөспүүбүлүкэтигэр дьаарбанка-бэстибээлгэ дьаарат уулардьаа ааты иҥнэллэрин.

бигд. Итгнн тэнэ “Хотугу сулус” өрөспүүбүлүктээйи телевизионнай күөнкурсука 6 төгүл лауреат буолбуттара. 1998 с. Күлүүра министрирстибэтнн элэиэти-йэтнн уураабынан “Образцовый оҥо элэктиниэб” ааты ылыбтатара. 2000 с. Владивостокка Бүтүн Со-йуустанды “Российский восход” бэстибээлгэ уолаттар кыттан ла-уреат буолбуттара. “Норуот эл-эктиниэб” ааты ылыбтатара. 2002 с. Прешыга Аан дөйүтүлүгэ оҥо бэстибээлигэр барар лүгевканын маҥараадаламмыттара. Ити сыл Кыгайга оҥо искусствотын ма-леһын анал ыгырылтынан Пе-кинлгэ баран кэснэрдээн, күүлэ-йдээн ээлбиттэрэ.

Ити курдук, муусука абы-  
лангнаах эйгэтигэр олохун аһа-  
быт талба таллааннаах байанылыс,  
клавиршиик, оболору ырыада, муу-  
сукада үһүбүт учуутал Роман Ро-  
манович ис-сүрүбүтүн айымны-  
лһахтык уонна умсулбанаахтык  
үлүстэн ааспытын үөрөппүт оло-  
лору, биригэ дһыһыт дьонно  
мэлдь үтүө тылыннан ахтыахта-  
ра-саныахтара. Улууска мусукаа-  
лынай култуураны сайыннарыла  
килэрсидит дьонун кылаата ту-  
гунан да кэмиһимээт.

Чурапчы улууһунааҕы  
култуура салаалтата, култуура  
эйгэтин биһир идэҕэхтэрин  
содууһа.

КУОНКУРУС

В преддверии Международного Дня защиты детей сотрудники Управления Федеральной службы судебных приставов по Республике Саха (Якутия) проводят акцию «Судебные приставы – детям». Данная акция проходит ежегодно по всей России и цель её проведения – повышение эффективности взыскания алиментных платежей, а также привлечение внимания общественности к нарушению прав детей.

«Всего на исполнении по итогам 4 месяцев этого года в отделениях судебных приставов находилось порядка 7 тысяч производств о принудительном взыскании алиментов. И с начала года в пользу детей взыскано порядка 100 миллионов рублей» - сообщил на брифинге Александр Рогов, и.о. руководителя Управления ФССП России по Республике Саха (Якутия).

Для изыскания алиментных выплат судебные приставы-исполнители применяют в отношении должников, которые игнорируют свои родительские обязанности, комплекс мер принудительного исполнения. Так, в соответствии с Федеральным законом №229-ФЗ «Об исполнительном производстве» в комплекс мер входит арест счетов в банках и иных кредитных организациях, арест движимого и недвижимого имущества, установление временных ограничений на пользование должником специальным правом, ограничение права выезда за пределы Российской Федерации. В период акции эта работакратно усиливается: еженедельно проводятся рейды, в ходе которых судебные приставы совершают выезд по месту жительства (фактического проживания) должников. У неплательщиков запрашиваются объяснительные, вручаются повестки о явке на прием к судебному приставу, накладывается арест на имущество, изымается и передается на реализацию, составляется протокол об административном правонарушении по ст.5.35.1 КоАП РФ, а в отношении должников, которые не установлены по месту проживания, могут быть заведены розыскные дела. В этом году в результате исполнительно-розыскных действий установлено 134 гражданина — должников по алиментам.

Кроме того, с начала года за неуплату средств на содержание детей к административной ответственности, предусмотренной ч. 1 ст. 5.35.1 КоАП РФ, привлечены 250 должников. Возбуждено 126 уголовных дел по признакам состава преступления, предусмотренного ч. 1 ст. 157 УК РФ, в отношении неплательщиков алиментов. Безответственным родителям суд назначает наказание как в виде исправительных работ, так и наказания, связанные с лишением свободы.

Необходимо подчеркнуть, что привлечение должника к уголовной ответственности — это крайняя мера воздействия и прежде чем её применить, судебный пристав работает с родителем, добиваясь исполнения обязательств по содержанию ребенка.

1. Петр Анвакумов.
2. Далан. "Дьикти саас", Гассан
3. Д.Е.Васильева. 1998 с.
4. Семен Инноксентьевич, Варвара Ивановна Яковлев-ар
5. Ольга, Семен, Лолита
6. "Тыгын Дархан" исторической романын ийин. 1993 с.
7. 21 сүл
8. Кэргэнигэр Яна Викторовнага
9. Софрон Данилов
10. Егор Борисов, Павел Федоров-Сомого, Вера Филиппова, Светлана Максимова, Саргылаана Бродникова, ветлана Тимофеева, Яна Игнатиева., у.о.д.
11. "Кэтэһинилэх юмнур"
12. Ус. Сайылык. Куолумаба. Адам угуога.
13. "Тэптэй боччумурар", "Хотуту номохтор", "Кэризи мыба", "Саха торло", "Дьикти саас"
14. "Тулаайах оёо" романига
15. "Тулаайах оёо"
16. "Дылдам мизнэ" 1994 с.
17. Мохсохо оёонньор, Хаттыана эмээхсин
18. Пуд Илгич. "Аар тайгам суутуна"

## ИНФОГРАФИКА

## ПОЖАР ОПАСЕН ДЛЯ ЖИВОТНЫХ И ЛЮДЕЙ



## Эбэрдэлиибит!

Кудуртук саныр кутурунугу, РФ Сударыстыбаннай сулустатын I-кы кылаастах субэитиги, РФ утуулукх эконимийи Пепр Пепрович **СТАРОСТИН** убулундээх 60 саксынан истигини ээрдэгийит!

Эн бийлэх аймагсаа соёотойх маань кыысыт  
Аграфена Константиновна таппаллах күрүнэ,  
сиги багтыыт, бырааттарбыт ытыгыгар  
абалара, элээрэ, бийлэхэ убай туттар соёотох  
күтүгүнүт буоларын.

Үгүйсгэлд, бид турхуудыг дэлгэрэн  
гэрэлтүүлж, үлээх аастыг элэгдүүлж, урда  
сүлжүүрээр үлээх сүлдээрхэн кэн нутаг  
был.

Инникитин төрөөбүт тугаабызигар Одьу-  
лунгустугар алахсуян, нус-хас сыныаагынык  
оторорунтугар багарарыт! Энигени куруун ао-  
лорзун, сизэнэргит, чүгас аймаа-билэ дыагунут  
уураабат тантаанынан, дыаунан-сорсунан угут-  
туз; сипинилээрзинэн үөрдэ-көтүнэ сырыттыл-  
но!

Эгүрдэни кытта бырааттарым  
Иннокентий, Гаврил Матвеевтар  
дору кэргэннэр.



[illegible]

[illegible]

[illegible]



[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |    |    |    |   |    |      |   |     |            |            |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|----|---|----|------|---|-----|------------|------------|---------|
| Выполнение обязательств по исполнению функций органов государственной власти и управления                                                                                                                                                                                                                         | 10 | 06 | 99 | 5 | 00 | 6331 | 0 | 000 | 1 165,965  | 1 161,973  | 99,66%  |
| Финансирование труда государственных (муниципальных) органов и оплаты по обязательному социальному страхованию                                                                                                                                                                                                    | 10 | 06 | 99 | 5 | 00 | 6331 | 0 | 121 | 737,038    | 733,052    | 99,46%  |
| Иные выплаты персоналу государственных (муниципальных) органов, за исключением фонда оплаты труда                                                                                                                                                                                                                 | 10 | 06 | 99 | 5 | 00 | 6331 | 0 | 122 | 80,000     | 80,000     | 100,00% |
| Взносы по обязательному социальному страхованию на выплаты денежного содержания и иные выплаты работникам государственных (муниципальных) органов                                                                                                                                                                 | 10 | 06 | 99 | 5 | 00 | 6331 | 0 | 129 | 219,022    | 219,022    | 100,00% |
| Прочие выплаты, работ и услуг для обеспечения государственных (муниципальных) нужд                                                                                                                                                                                                                                | 10 | 06 | 99 | 5 | 00 | 6331 | 0 | 244 | 129,904    | 129,904    | 100,00% |
| МО "Районные физкультурно-спортивные учреждения на 2015-2022 годы"                                                                                                                                                                                                                                                | 11 | 00 | 00 | 0 | 00 | 0000 | 0 | 000 | 28 411,132 | 28 411,132 | 100,00% |
| Физическая культура                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 11 | 01 | 0  | 0 | 00 | 0000 | 0 | 000 | 20 741,308 | 20 741,308 | 100,00% |
| Организация, проведение и участие в соревнованиях по национальным видам спорта                                                                                                                                                                                                                                    | 11 | 01 | 14 | 6 | 00 | 1002 | 0 | 000 | 19 641,308 | 19 641,308 | 100,00% |
| Субсидии бюджетным учреждениям на финансовое обеспечение государственно-муниципальных (муниципальных) нужд на оказание государственных (муниципальных) услуг (выполнение работ)                                                                                                                                   | 11 | 01 | 14 | 6 | 00 | 1002 | 0 | 611 | 19 641,308 | 19 641,308 | 100,00% |
| Осуществление расходных обязательств ОМСУ в части полномочий по решению вопросов местного значения, переданных в соответствии с законодательством между органом местного самоуправления муниципального района и поселением с составлением на осуществление мероприятий по работе с детьми и молодежью на 2022 год | 11 | 01 | 99 | 6 | 00 | 8851 | 0 | 000 | 1 100,000  | 1 100,000  | 100,00% |
| Иные межбюджетные трансферты                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 11 | 01 | 99 | 6 | 00 | 8851 | 0 | 540 | 1 100,000  | 1 100,000  | 100,00% |
| Другие вопросы в области физ. культуры и спорта                                                                                                                                                                                                                                                                   | 11 | 05 | 0  | 0 | 00 | 0000 | 0 | 000 | 7 669,823  | 7 669,823  | 100,00% |
| Расходы на обеспечение деятельности (оказание услуг) муниципальных учреждений                                                                                                                                                                                                                                     | 11 | 05 | 12 | 1 | 00 | 2200 | 1 | 000 | 7 242,973  | 7 242,973  | 100,00% |
| Субсидии бюджетным учреждениям на финансовое обеспечение государственно-муниципальных (муниципальных) нужд на оказание государственных (муниципальных) услуг (выполнение работ)                                                                                                                                   | 11 | 05 | 12 | 1 | 00 | 2200 | 1 | 611 | 7 242,973  | 7 242,973  | 100,00% |
| Предоставление датации на поддержку мер по обеспечению устойчивости местных бюджетов (за счет средств ЦБ)                                                                                                                                                                                                         | 11 | 05 | 99 | 6 | 00 | 6102 | 0 | 000 | 426,850    | 426,850    | 100,00% |
| Субсидии бюджетным учреждениям на финансовое обеспечение государственно-муниципальных (муниципальных) нужд на оказание государственных (муниципальных) услуг (выполнение работ)                                                                                                                                   | 11 | 05 | 99 | 6 | 00 | 6102 | 0 | 611 | 426,850    | 426,850    | 100,00% |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |    |    |    |   |    |      |   |     |             |             |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|----|---|----|------|---|-----|-------------|-------------|---------|
| Осуществление расходных обязательств ОМСУ в части полномочий по решению вопросов местного значения, переданных в соответствии с законодательством между органом местного самоуправления муниципального района и поселением с составлением на осуществление мероприятий по работе с детьми и молодежью на 2022 год | 13 | 00 | 00 | 0 | 00 | 0000 | 0 | 000 | 105,599     | 96,380      | 91,28%  |
| Обеспечение муниципальных нужд                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 13 | 01 | 99 | 5 | 00 | 9101 | 5 | 730 | 105,546     | 96,335      | 91,27%  |
| Иные межбюджетные трансферты                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 13 | 01 | 99 | 5 | 00 | 9101 | 5 | 853 | 104,444     | 95,444      | 91,40%  |
| Прочие межбюджетные трансферты                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 14 | 00 | 00 | 0 | 00 | 0000 | 0 | 000 | 48 618,660  | 48 618,660  | 100,00% |
| Выделение бюджетной собственности поселений (за счет средств ЦБ)                                                                                                                                                                                                                                                  | 14 | 01 | 99 | 6 | 00 | 6101 | 0 | 000 | 454 491,910 | 454 491,910 | 100,00% |
| Датации на выплату бюджетной собственности                                                                                                                                                                                                                                                                        | 14 | 01 | 99 | 6 | 00 | 6101 | 0 | 511 | 454 491,910 | 454 491,910 | 100,00% |
| Предоставление датации на поддержку мер по обеспечению устойчивости местных бюджетов (за счет средств ЦБ)                                                                                                                                                                                                         | 14 | 02 | 99 | 6 | 00 | 6102 | 0 | 000 | 35 126,690  | 35 126,690  | 100,00% |
| Иные датации                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 14 | 02 | 99 | 6 | 00 | 6102 | 0 | 512 | 35 126,690  | 35 126,690  | 100,00% |

Приложение № 6  
к решению № 286 от 25 мая 2023 года 64 сессии  
уездного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский уезд (район)» РС (Я)

| Распределение датации на выплату бюджетной собственности на 2022 год |                        |             |             | тыс. рублей |  |  |  |
|----------------------------------------------------------------------|------------------------|-------------|-------------|-------------|--|--|--|
| №                                                                    | Наименование поселения | Сумма       | Исполнено   | %           |  |  |  |
| 1                                                                    | МО Аларский наслег     | 22 958,000  | 22 958,000  | 100         |  |  |  |
| 2                                                                    | МО Аларский наслег     | 15 441,000  | 15 441,000  | 100         |  |  |  |
| 3                                                                    | МО Бахтинский наслег   | 16 282,450  | 16 282,450  | 100         |  |  |  |
| 4                                                                    | МО Бахтинский наслег   | 17 812,000  | 17 812,000  | 100         |  |  |  |
| 5                                                                    | МО Бахтинский наслег   | 28 035,000  | 28 035,000  | 100         |  |  |  |
| 6                                                                    | МО Кытайский наслег    | 21 614,000  | 21 614,000  | 100         |  |  |  |
| 7                                                                    | МО Мугулайский наслег  | 23 627,000  | 23 627,000  | 100         |  |  |  |
| 8                                                                    | МО Окуловский наслег   | 25 801,000  | 25 801,000  | 100         |  |  |  |
| 9                                                                    | МО Солонцовский наслег | 21 044,000  | 21 044,000  | 100         |  |  |  |
| 10                                                                   | МО Сытинский наслег    | 27 170,000  | 27 170,000  | 100         |  |  |  |
| 11                                                                   | МО Тельцовский наслег  | 15 528,000  | 15 528,000  | 100         |  |  |  |
| 12                                                                   | МО Хадарский наслег    | 22 259,960  | 22 259,960  | 100         |  |  |  |
| 13                                                                   | МО Хитинский наслег    | 19 510,000  | 19 510,000  | 100         |  |  |  |
| 14                                                                   | МО Хитинский наслег    | 22 931,000  | 22 931,000  | 100         |  |  |  |
| 15                                                                   | МО Хитинский наслег    | 38 797,000  | 38 797,000  | 100         |  |  |  |
| 16                                                                   | МО Чарычский наслег    | 24 895,000  | 24 895,000  | 100         |  |  |  |
| 17                                                                   | МО Чурапчинский наслег | 90 784,000  | 90 784,000  | 100         |  |  |  |
| ИТОГО                                                                |                        | 454 491,910 | 454 491,910 | 100         |  |  |  |

Приложение № 7  
к решению № 286 от 25 мая 2023 года 64 сессии  
уездного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский уезд (район)» РС (Я)

| Распределение датации на выплату бюджетной собственности на 2022 год |                        |            |            | тыс. рублей |  |  |  |
|----------------------------------------------------------------------|------------------------|------------|------------|-------------|--|--|--|
| №                                                                    | Наименование поселения | Сумма      | Исполнено  | %           |  |  |  |
| 1                                                                    | МО Аларский наслег     | 2334,784   | 2334,784   | 100         |  |  |  |
| 2                                                                    | МО Аларский наслег     | 1548,026   | 1548,026   | 100         |  |  |  |
| 3                                                                    | МО Бахтинский наслег   | 862,985    | 862,985    | 100         |  |  |  |
| 4                                                                    | МО Бахтинский наслег   | 1708,631   | 1708,631   | 100         |  |  |  |
| 5                                                                    | МО Бахтинский наслег   | 2054,227   | 2054,227   | 100         |  |  |  |
| 6                                                                    | МО Кытайский наслег    | 1975,124   | 1975,124   | 100         |  |  |  |
| 7                                                                    | МО Мугулайский наслег  | 2287,822   | 2287,822   | 100         |  |  |  |
| 8                                                                    | МО Окуловский наслег   | 1407,947   | 1407,947   | 100         |  |  |  |
| 9                                                                    | МО Солонцовский наслег | 2944,657   | 2944,657   | 100         |  |  |  |
| 10                                                                   | МО Сытинский наслег    | 1734,834   | 1734,834   | 100         |  |  |  |
| 11                                                                   | МО Тельцовский наслег  | 2566,707   | 2566,707   | 100         |  |  |  |
| 12                                                                   | МО Хадарский наслег    | 2894,439   | 2894,439   | 100         |  |  |  |
| 13                                                                   | МО Хитинский наслег    | 1564,921   | 1564,921   | 100         |  |  |  |
| 14                                                                   | МО Хитинский наслег    | 1083,494   | 1083,494   | 100         |  |  |  |
| 15                                                                   | МО Хитинский наслег    | 2505,078   | 2505,078   | 100         |  |  |  |
| 16                                                                   | МО Чарычский наслег    | 1140,903   | 1140,903   | 100         |  |  |  |
| 17                                                                   | МО Чурапчинский наслег | 4662,123   | 4662,123   | 100         |  |  |  |
| ИТОГО                                                                |                        | 35 126,690 | 35 126,690 | 100         |  |  |  |

Приложение № 8  
к решению № 286 от 25 мая 2023 года 64 сессии  
уездного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский уезд (район)» РС (Я)

| Распределение субсидий на выплаты бюджетной собственности на 2022 год |                        |           |           | тыс. рублей |  |  |  |
|-----------------------------------------------------------------------|------------------------|-----------|-----------|-------------|--|--|--|
| №                                                                     | Наименование поселения | Сумма     | Исполнено | %           |  |  |  |
| 1                                                                     | МО Мугулайский наслег  | 131,000   | 131,000   | 100         |  |  |  |
| 2                                                                     | МО Чурапчинский наслег | 1 431,238 | 1 431,238 | 100         |  |  |  |
| ИТОГО                                                                 |                        | 1 562,238 | 1 562,238 | 100         |  |  |  |

Приложение № 9  
к решению № 286 от 25 мая 2023 года 64 сессии  
уездного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский уезд (район)» РС (Я)

| Распределение датации на выплату бюджетной собственности на 2022 год |                        |          |           | тыс. рублей |  |  |  |
|----------------------------------------------------------------------|------------------------|----------|-----------|-------------|--|--|--|
| №                                                                    | Наименование поселения | Сумма    | Исполнено | %           |  |  |  |
| 1                                                                    | МО Кытайский наслег    | 1000,000 | 1000,000  | 100         |  |  |  |
| 2                                                                    | МО Хадарский наслег    | 50,000   | 50,000    | 100         |  |  |  |
| 3                                                                    | МО Чурапчинский наслег | 2000,000 | 2000,000  | 100         |  |  |  |
| ИТОГО                                                                |                        | 3050,000 | 3050,000  | 100         |  |  |  |

Приложение № 10  
к решению № 286 от 25 мая 2023 года 64 сессии  
уездного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский уезд (район)» РС (Я)

| Распределение датации на выплату бюджетной собственности на 2022 год |                        |         |           | тыс. рублей |  |  |  |
|----------------------------------------------------------------------|------------------------|---------|-----------|-------------|--|--|--|
| №                                                                    | Наименование поселения | Сумма   | Исполнено | %           |  |  |  |
| 1                                                                    | МО Хадарский наслег    | 823,282 | 823,282   | 100         |  |  |  |
| ИТОГО                                                                |                        | 823,282 | 823,282   | 100         |  |  |  |

Приложение № 11  
к решению № 286 от 25 мая 2023 года 64 сессии  
уездного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский уезд (район)» РС (Я)

| Распределение датации на выплату бюджетной собственности на 2022 год |                        |           |           | тыс. рублей |  |  |  |
|----------------------------------------------------------------------|------------------------|-----------|-----------|-------------|--|--|--|
| №                                                                    | Наименование поселения | Сумма     | Исполнено | %           |  |  |  |
| 1                                                                    | МО Аларский наслег     | 240,000   | 240,000   | 100         |  |  |  |
| 2                                                                    | МО Аларский наслег     | 10,000    | 10,000    | 100         |  |  |  |
| 3                                                                    | МО Кытайский наслег    | 50,000    | 50,000    | 100         |  |  |  |
| 4                                                                    | МО Хадарский наслег    | 295,200   | 295,200   | 100         |  |  |  |
| 5                                                                    | МО Хадарский наслег    | 100,000   | 100,000   | 100         |  |  |  |
| 6                                                                    | МО Хадарский наслег    | 200,000   | 200,000   | 100         |  |  |  |
| 7                                                                    | МО Чурапчинский наслег | 310,000   | 310,000   | 100         |  |  |  |
| ИТОГО                                                                |                        | 1 205,200 | 1 205,200 | 100         |  |  |  |

Приложение № 12  
к решению № 286 от 25 мая 2023 года 64 сессии  
уездного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский уезд (район)» РС (Я)

| Распределение датации на выплату бюджетной собственности на 2022 год |                        |           |           | тыс. рублей |  |  |  |
|----------------------------------------------------------------------|------------------------|-----------|-----------|-------------|--|--|--|
| №                                                                    | Наименование поселения | Сумма     | Исполнено | %           |  |  |  |
| 1                                                                    | МО Аларский наслег     | 240,000   | 240,000   | 100         |  |  |  |
| 2                                                                    | МО Аларский наслег     | 10,000    | 10,000    | 100         |  |  |  |
| 3                                                                    | МО Кытайский наслег    | 50,000    | 50,000    | 100         |  |  |  |
| 4                                                                    | МО Хадарский наслег    | 295,200   | 295,200   | 100         |  |  |  |
| 5                                                                    | МО Хадарский наслег    | 100,000   | 100,000   | 100         |  |  |  |
| 6                                                                    | МО Хадарский наслег    | 200,000   | 200,000   | 100         |  |  |  |
| 7                                                                    | МО Чурапчинский наслег | 310,000   | 310,000   | 100         |  |  |  |
| ИТОГО                                                                |                        | 1 205,200 | 1 205,200 | 100         |  |  |  |

Приложение № 13  
к решению № 286 от 25 мая 2023 года 64 сессии  
уездного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский уезд (район)» РС (Я)

| Распределение датации на выплату бюджетной собственности на 2022 год |                        |           |           | тыс. рублей |  |  |  |
|----------------------------------------------------------------------|------------------------|-----------|-----------|-------------|--|--|--|
| №                                                                    | Наименование поселения | Сумма     | Исполнено | %           |  |  |  |
| 1                                                                    | МО Аларский наслег     | 240,000   | 240,000   | 100         |  |  |  |
| 2                                                                    | МО Аларский наслег     | 10,000    | 10,000    | 100         |  |  |  |
| 3                                                                    | МО Кытайский наслег    | 50,000    | 50,000    | 100         |  |  |  |
| 4                                                                    | МО Хадарский наслег    | 295,200   | 295,200   | 100         |  |  |  |
| 5                                                                    | МО Хадарский наслег    | 100,000   | 100,000   | 100         |  |  |  |
| 6                                                                    | МО Хадарский наслег    | 200,000   | 200,000   | 100         |  |  |  |
| 7                                                                    | МО Чурапчинский наслег | 310,000   | 310,000   | 100         |  |  |  |
| ИТОГО                                                                |                        | 1 205,200 | 1 205,200 | 100         |  |  |  |

| Наименование поселения | Сумма     | Исполнено | %   |
|------------------------|-----------|-----------|-----|
| 1 МО Бахтинский наслег | 400,000   | 400,000   | 100 |
| 2 МО Кытайский наслег  | 700,000   | 700,000   | 100 |
| ИТОГО                  | 1 100,000 | 1 100,000 | 100 |

Приложение № 14  
к решению № 286 от 25 мая 2023 года 64 сессии  
уездного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский уезд (район)» РС (Я)

| Наименование поселения   | Сумма   | Исполнено | %   |
|--------------------------|---------|-----------|-----|
| 1 МО Чурапчинский наслег | 100,000 | 100,000   | 100 |
| ИТОГО                    | 100,000 | 100,000   | 100 |

Приложение № 15  
к решению № 286 от 25 мая 2023 года 64 сессии  
уездного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский уезд (район)» РС (Я)

| Наименование поселения   | Сумма   | Исполнено | %   |
|--------------------------|---------|-----------|-----|
| 1 МО Кытайский наслег    | 85,920  | 85,920    | 100 |
| 2 МО Хадарский наслег    | 17,355  | 17,355    | 100 |
| 3 МО Хитинский наслег    | 100,740 | 100,740   | 100 |
| 4 МО Чурапчинский наслег | 11,600  | 11,600    | 100 |
| ИТОГО                    | 335,115 | 335,115   | 100 |

Приложение № 16  
к решению № 286 от 25 мая 2023 года 64 сессии  
уездного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский уезд (район)» РС (Я)

| Наименование поселения   | Сумма   | Исполнено | %   |
|--------------------------|---------|-----------|-----|
| 1 МО Бахтинский наслег   | 85,920  | 85,920    | 100 |
| 2 МО Хадарский наслег    | 17,355  | 17,355    | 100 |
| 3 МО Хитинский наслег    | 100,740 | 100,740   | 100 |
| 4 МО Чурапчинский наслег | 11,600  | 11,600    | 100 |
| ИТОГО                    | 335,115 | 335,115   | 100 |

Приложение № 17  
к решению № 286 от 25 мая 2023 года 64 сессии  
уездного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский уезд (район)» РС (Я)

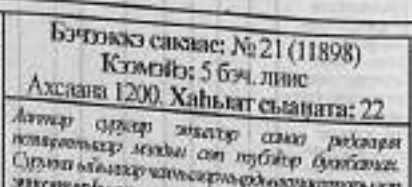
| Наименование поселения   | Сумма   | Исполнено | %   |
|--------------------------|---------|-----------|-----|
| 1 МО Бахтинский наслег   | 85,920  | 85,920    | 100 |
| 2 МО Хадарский наслег    | 17,355  | 17,355    | 100 |
| 3 МО Хитинский наслег    | 100,740 | 100,740   | 100 |
| 4 МО Чурапчинский наслег | 11,600  | 11,600    | 100 |
| ИТОГО                    | 335,115 | 335,115   | 100 |

Приложение № 18  
к решению № 286 от 25 мая 20



Чурагчигзаабы физическэй  
ра уонна уеспорт үнүстүүтүн  
гэрин уонна устудьуоннарын  
кэлэктиибэ.

Обязательно стрижите одежду на улице или в ванной.  
После этого постирайте при высокой температуре



ийтэй туслах "Саяа оюу" хэлбэлтэй тусламжийг үзүүлж